

รู้จักวรรณกรรมอาเซียนร่วมสมัย*

รีนฤทัย สัจจพันธุ์^๑

ภาควิชาศิลปกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน

บทคัดย่อ

นโยบายการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่จะมาถึงนี้ ทำให้เกิดความตื่นตัวเป็นอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนอีก ๙ ประเทศ แต่ในความเป็นจริง ก่อนจะมีกำเนิดประชาคมอาเซียน ไทยมีความสัมพันธ์ทางวรรณคดีกับกลุ่มประเทศอาเซียนหลายประเทศมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยา และในเวลาต่อมา นับตั้งแต่การก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations) หรือตัวย่อว่า ASEAN เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งมีประเทศสมาชิกเพียง ๕ ประเทศ คือ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ก็ได้มีการแปลวรรณคดีและวรรณกรรมอาเซียนร่วมสมัยเป็นภาษาไทย และแปลวรรณคดีและวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ออกไปสู่สากลโลก การที่กระทรวงวัฒนธรรม สมาคมนักเขียน และสำนักพิมพ์ต่าง ๆ สนับสนุนการแปลและเผยแพร่วรรณกรรมอาเซียนอย่างต่อเนื่องน่าจะเป็นหนทางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนชาวอาเซียน

คำสำคัญ : วรรณกรรมอาเซียน, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นโยบายการเปิดประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่จะมาถึงนี้ ทำให้เกิดความตื่นตัวเป็นอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนอีก ๙ ประเทศ อันประกอบด้วย ราชอาณาจักรกัมพูชา บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ทั้งในแง่การกำหนดท่าที การเตรียมพร้อมทั้งรุกและรับ การประสานประโยชน์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ภายใต้กฎบัตรเดียวกัน เพื่อสร้างความ

* ปรับปรุงจากบทความเสนอในการประชุมทางวิชาการเรื่อง “นำศิลปะร่วมสมัยในอาเซียนไปสู่สถาบันการศึกษา” ตามโครงการปาฐกถาราชบัณฑิตสังฤจร ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

^๑ ศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, เมธีวิจัยอาวุโส สกว. พ.ศ. ๒๕๕๔

วารสารรายบัณฑิตยสถาน

ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๑ ม.ค.-มี.ค. ๒๕๕๖

เป็น “หนึ่งเดียว” (ลึบชาติ หนึ่งอาเซียน) ดังคำขวัญอาเซียนที่ว่า One Vision, One Identity, One Community = หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม อันมีเป้าหมายให้เกิดความผาสุก ความมั่นคง ความแข็งแกร่งแก่ประเทศสมาชิก และในขณะเดียวกัน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน บนเวทีของประชาคมโลกด้วย พันธกิจของประชาคมอาเซียนครอบคลุมในเรื่องการเมืองและความมั่นคง (APSC) เศรษฐกิจ (AEC) สังคมและวัฒนธรรม (ASCC) อันถือว่าเป็น ๓ เสาหลัก ดังนั้น เรื่องของศิลปะ และวรรณกรรมจัดอยู่ในเสาหลักที่ ๓ ซึ่งดูเหมือนภาครัฐจะให้ความสำคัญน้อยที่สุด ทั้ง ๆ ที่โดยแท้จริงแล้ว สดมภ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม เปรียบเสมือนฐานที่จะรองรับสดมภ์ทางการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ เพราะหากประชาชนในกลุ่มประเทศอาเซียนไม่เข้าใจ ไม่เรียนรู้ และไม่ยอมรับลักษณะร่วม และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกันและกันแล้ว ทั้ง ๑๐ ชาติก็คงมุ่งแต่จะแข่งขันกัน เอาเปรียบกัน บ่อนทำลายกันหรือผูกขาดความเหนือกว่า แทนที่จะร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผนึกกำลังให้เป็นหนึ่งเดียวดังมีตรวงขาว ๑๐ รวงที่นำมาใช้เป็นตราสัญลักษณ์ของอาเซียน ดังนั้น กลยุทธ์ในการสร้างประชาคมอาเซียนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีประสิทธิผลประการหนึ่งคือการเรียนรู้ผ่านวรรณกรรม เพราะวรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เรื่องราวของชีวิต สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ที่นักเขียนได้แสดงทัศนะวิจารณ์ไว้ตามทัศนะวิสัยของตน การอ่านวรรณกรรมอาเซียนจะทำให้เราเข้าใจ ทั้งคน สังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งในขณะเดียวกันจะทำให้เรามองเห็นอัตลักษณ์ของความ เป็นอาเซียนในท่ามกลางความเป็นพหุวัฒนธรรมด้วย (identity in diversity)

ในความเป็นจริง ก่อนจะมีกำเนิดประชาคมอาเซียน ไทยมีความสัมพันธ์ทางวรรณคดีกับกลุ่ม ประเทศอาเซียนหลายประเทศมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยา เรามีวรรณคดีเรื่อง *สินไชหรือสังข์ศิลป์ชัย* ร่วมกับลาว เรามีวรรณคดีเรื่อง *อิเหนา* ร่วมกับอินโดนีเซีย เรามีวรรณคดีเรื่อง *โองการแข่งน้ำและบทกล่อม ช้าง* ร่วมกับเขมร เป็นต้น เมื่อก่อเกิดสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations) หรือตัวย่อว่า ASEAN เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๑๐ มีประเทศสมาชิก เพียง ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และได้มีความร่วมมือในการ แลกเปลี่ยนวรรณกรรมอาเซียนบ้างแล้ว ต่อมาเมื่อองค์การทางวรรณกรรมในประเทศไทย เช่น สมาคม ภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย มูลนิธิเสฐียร โกเศศ-นาคะประทีป และสำนักพิมพ์เล็ก ๆ บางแห่ง ได้สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่าง ประชาชนชาวอาเซียนผ่านวรรณกรรมของแต่ละชาติ โดยแปลวรรณกรรมอาเซียนเป็นภาษาไทย และแปล วรรณกรรมไทยเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ออกไปสู่สากลโลก นำสังเกตว่า การแปลวรรณกรรมไทยเป็น ภาษาอังกฤษได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอยู่บ้าง แต่การส่งเสริม ให้คนไทยรู้จักวรรณกรรมอาเซียน

ในภาษาไทยเป็นบทบาทของภาคเอกชนแทบทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการทำงานด้วยใจรักและใฝ่รู้ของปัญญาชน
คนวรรณกรรม ดังจะได้กล่าวถึงโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับวรรณกรรมอาเซียนดังต่อไปนี้

โครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน (Project on the Anthology of ASEAN Literatures)

เป็นโครงการที่เกิดจากมติที่ประชุมของคณะกรรมการประสานงานฝ่ายไทยว่าด้วยวัฒนธรรม
และสนเทศของอาเซียน (The Committee on Culture and Information of ASEAN) ครั้งที่ ๕
พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยกำหนดให้แต่ละประเทศสมาชิกซึ่งขณะนั้นมี ๕ ประเทศ คัดเลือกวรรณกรรมที่มีคุณค่า
ตามลำดับสมัย แล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อจัดพิมพ์เป็นชุดวรรณกรรมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและลักษณะประจำชาติ ต่อมาใน
พ.ศ. ๒๕๒๖ มีการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญของโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ครั้งที่ ๑ ที่ประเทศ
อินโดนีเซีย ได้มีข้อเสนอว่านอกจากแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ควรแปลหรือถ่ายทอดวรรณกรรมที่คัด
เลือกแล้วออกเป็นภาษาประจำชาติหรือภาษาทางการของแต่ละประเทศด้วย เพื่อให้ประชาชนในแต่ละ
ชาติได้รู้จักวรรณกรรมในชาติตนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะหลายประเทศมีภาษาใช้ในการสื่อสารมากกว่า
๑ ภาษา ประเทศไทยมีภาษาประจำชาติภาษาเดียว จึงขออนุมัติจัดทำฉบับแปลภาษาอังกฤษ และฉบับ
ถอดความเป็นภาษาไทย (คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย, ๒๕๒๕ : (๖))

คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย ซึ่งมีคุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ
เป็นประธาน ได้คัดสรรวรรณกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย และจัดทำหนังสือชุดวรรณกรรมอาเซียนรวม
๖ เล่ม คือ

๑. วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๑ เอ วรรณคดีสมัยสุโขทัยเรื่อง *ไตรภูมิพระร่วง* ฉบับแปลเป็นภาษา
อังกฤษ
๒. วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๑ บี วรรณคดีสมัยสุโขทัยเรื่อง *ไตรภูมิพระร่วง* ฉบับถอดความ
๓. วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๒ เอ วรรณคดีสมัยอยุธยา ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ รวม
๘ เรื่อง ได้แก่ *โองการแข่งน้ำ มหาชาติคำหลวง (กัณฑ์ชูชกและกัณฑ์มัทรี) ลิลิตยวนพ่าย ลิลิตพระลอ
โคลงท้าวทศมาส ดุษฎีสังเวยกล่อมช้าง เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า
ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์*
๔. วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๒ บี วรรณคดีสมัยอยุธยา ฉบับถอดความ ยกเว้น *พระราช-
พงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์* ไม่ได้ถอดความ แต่จัดทำอภิธานศัพท์
๕. วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๓ เอ วรรณกรรมสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ฉบับแปล รวม
๗ เรื่อง ได้แก่ *โคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี* ของ นายสวน มหาดเล็ก *กลอนเพลงยาวนิราศรบ*

พม่าที่ท่าดินแดง พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช *นิราศนรินทร์* ของนายนรินทร์ธิเบศร (อิน) บทละครเรื่อง*รามเกียรติ์* ตอนนางลอย พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย บทละครเรื่อง*อิเหนา* ตอน จรกาหลงรูปบุษบา และตอนลมหอบ พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน* ตอนแต่งงานพลายแก้ว พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี* ตอน นางวาทีถวายตัว กำเนิดสุตสาคร และสุตสาครเข้าเมืองการเวก ของสุนทรภู่

๖. **วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๓** ปี วรรณกรรมสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ฉบับแปล รวม ๒ เรื่อง ได้แก่ *ลิลิตตะเลงพ่าย* ตอน พระมหากุปราชลาพระสนม ตอนพระเจ้าหงสาวดีประสาธพรแก่พระมหากุปราชลา ตอนพระมหากุปราชายกทัพ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพ พระมหากุปราชเตรียมพลตีทัพไทย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำยุทธหัตถีกับสมเด็จพระมหากุปราชลา ตอนสมเด็จพระพนรัตน์วัดป่าแก้วขอพระราชทานอภัยโทษให้แม่ทัพนายกอง และตอนยอพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และบทละครเรื่อง*เงาะป่า* พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

นอกจากประเทศไทยจะส่งวรรณกรรมอาเซียนฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษไปเผยแพร่ในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียนแล้ว ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ จัดทำหนังสือรวมวรรณกรรมเด่นของชาติฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษส่งมาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วย ยกเว้นประเทศมาเลเซียที่แจ้งว่าต้นฉบับถูกไฟไหม้^๒ อย่างไรก็ตาม การที่ไม่มีการแปลวรรณกรรมของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นภาษาของประเทศไทยเพื่อนบ้าน ก็ทำให้โครงการรวมวรรณกรรมอาเซียนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะประชาชนในอาเซียนยังไม่ได้รู้จักวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ของกันและกันอย่างทั่วถึง ยกเว้นผู้ที่อ่านฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ โครงการรวมวรรณกรรมอาเซียนเน้นการเผยแพร่วรรณคดี ไม่ได้มีการแปลวรรณกรรมร่วมสมัย

โครงการศึกษาวรรณกรรมนานาชาติ : ประวัติวรรณกรรมกลุ่มอาเซียน

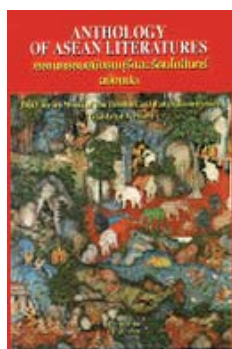
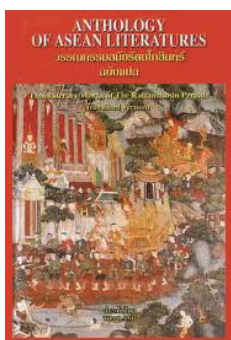
เป็นโครงการของสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (P.E.N. Thailand Centre) ในสมัยที่คุณนิลวรรณ ปิ่นทองเป็นนายกสมาคม (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๓๐) ได้จัดพิมพ์หนังสือขึ้น ๒ เล่ม คือ

๑. *ประวัติวรรณกรรมฟิลิปปินส์* พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๘

^๒ ข้อมูลจากคุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ประธานคณะกรรมการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

๒. ประวัติวรรณกรรมมาเลเซีย พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งนำข้อเขียนในรูปจดหมาย ๑๔ ฉบับของ ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ ที่รายงานเรื่องวรรณกรรมอาเซียนจากการไปประชุมนักเขียนอาเซียนที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย วันที่ ๑-๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ มาจัดพิมพ์ โดยตัดตอนเฉพาะวรรณกรรมมาเลเซียและอินโดนีเซีย เนื้อหากล่าวถึงวรรณคดีมาเลเซียและอินโดนีเซีย สภาพสังคมและวัฒนธรรมของทั้ง ๒ ประเทศจากอดีตจนถึงวรรณกรรมร่วมสมัย

สรรนิพนธ์วรรณกรรมของนักเขียนซีไรต์

การประกวดวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือรางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write Award) ซึ่งริเริ่มโดยโรงแรมโอเรียนเต็ล ร่วมกับสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงเทพ บริษัทการบินไทย และองค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา นับเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างต่อเนื่องยาวนานถึง ๓๔ ปี ในแต่ละปีนักเขียนซีไรต์จากประเทศต่าง ๆ เดินทางเข้ามารับพระราชทานรางวัลในประเทศไทย ได้พบปะนักเขียนและผู้อ่านชาวไทย รวมทั้งได้สัมผัสศิลปวัฒนธรรมของไทย รางวัลวรรณกรรมซีไรต์เป็นที่ยอมรับและยกย่องอย่างสูงในกลุ่มประเทศอาเซียน และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอีกด้วย

วารสารรายบัณฑิตยสถาน

ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๑ ม.ค.-มี.ค. ๒๕๕๖

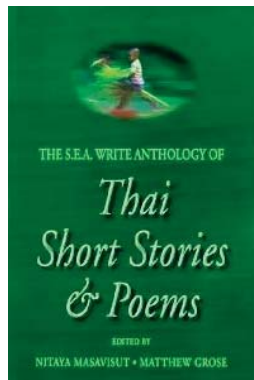
รินฤทัย สัจจพันธุ์

๓๒๗

ในฐานะที่สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นกรรมการดำเนินงานรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือรางวัลซีไรต์ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งรางวัลนี้ ดังนั้น สมาคมภาษาและหนังสือฯ ได้จัดพิมพ์วรรณกรรมของนักเขียนซีไรต์ ๒ เล่ม คือ

๑. Nitaya Masavisut and Matthew Grose (editors) *The S.E.A. Write Anthology of Thai Short Stories & Poems* ในสมัยที่อาจารย์นิตยา มาตะวิสุทธิ เป็นนายกสมาคม (พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๘) ได้จัดทำหนังสือรวมเรื่องสั้นและบทกวีของนักเขียนซีไรต์ ประเทศไทย แปลเป็นภาษาอังกฤษมีผลงานของนักเขียนเรื่องสั้นและกวีซีไรต์ไทยรวม ๑๑ ผลงาน เช่น ผลงานของอัศศิริ ธรรมโชติ วาณิช จรุงกิจอนันต์ อังคาร กัลยาณพงศ์ และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

๒. Srisurang Poolthupya (editor) *ASEAN Short Stories and Poems by S.E.A. Write Awardees 1999* ในสมัยที่ศาสตราจารย์ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ เป็นนายกสมาคม (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) ได้มีการจัดพิมพ์สรรนิพนธ์ผลงานของนักเขียนซีไรต์ประจำปี ๒๕๔๒ ทั้ง ๑๐ ประเทศ แปลเป็นภาษาอังกฤษ

โครงการวรรณกรรมสัมพันธ์

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยในสมัยที่ประภัสสร เสวิกุลเป็นนายกสมาคม (พ.ศ. ๒๕๔๔- ๒๕๔๘) ได้เสนอโครงการวรรณกรรมสัมพันธ์ต่อสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม และต่อมาได้รับอนุมัติให้จัดทำโครงการวัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา เป็นโครงการแรก ใน พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยได้มีการประชุมหารือเพื่อสร้างความร่วมมือกันระหว่างสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยกับสมาคมนักเขียนกัมพูชา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งประเทศไทย และสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย มีสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม เป็นแกนกลางในการประสานงาน ในที่สุดได้มีมติดำเนินงานสำคัญคือ การคัดเลือกวรรณกรรมร่วมสมัยประเภทเรื่องสั้นและ

กวีนิพนธ์ที่มีคุณค่าของไทยและกัมพูชา มาจัดแปลเป็น ๓ ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาเขมร และภาษาอังกฤษ เพื่อใช้วรรณกรรมเป็นสื่อกลางในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการนี้ทำให้เกิดการจัดพิมพ์หนังสือชื่อ *ร้อยมาลัยร้อยใจไร้พรมแดน* ซึ่งคัดสรรบทกวีของกวีไทย ๕ บท บทกวีของกวีกัมพูชา ๕ บท เรื่องสั้นของนักเขียนไทย ๕ เรื่อง และเรื่องสั้นของนักเขียนกัมพูชา ๕ เรื่อง พิมพ์เป็นภาษาไทย ภาษาเขมร และภาษาอังกฤษ ในเล่มเดียวกัน ข้อความตอนหนึ่งใน “บทนำ” ของ ยู โบ นายกสมาคมนักเขียนกัมพูชา กล่าวไว้อย่างน่าประทับใจว่า

เราหวังว่า “วรรณกรรมร่วมสมัย” คือขอบฟ้าแห่งสันติภาพ ให้
ประชาชนกัมพูชาและประชาชนชาวไทย เคารพนับถือกัน เข้าใจกัน รักกัน
ในนามแห่งความเป็นพี่น้อง อาศัยอยู่บนพื้นแผ่นดินเดียวกัน ภายใต้ท้องฟ้า
สีครามเพียงหนึ่งเดียว (สำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, ๒๕๔๘ : บทนำ)

ต่อมา ใน พ.ศ. ๒๕๕๐ สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ซึ่งมีชัยภร แสงกระจ่าง เป็นนายกสมาคมนักเขียน (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ได้ดำเนินงานโครงการวรรณกรรมสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย โดยมีการประชุมหารือกับสมาคมนักเขียนของมาเลเซียทั้งในประเทศมาเลเซียและในประเทศไทย สมาคมนักเขียนของทั้ง ๒ ประเทศได้คัดสรรเรื่องสั้น ๕ เรื่อง และกวีนิพนธ์ ๙ บท โดยฝ่ายไทยแปลผลงานคัดสรรเป็นภาษามลายูและภาษาอังกฤษ ฝ่ายมาเลเซียก็แปลผลงานคัดสรรเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษเช่นกัน อันทำให้ทั้ง ๒ ชาตินี้ต่างเรียนรู้ภาษาและวรรณกรรมตลอดจนวัฒนธรรมระหว่างกัน ผลงานแปล ๓ ภาษาที่นำมาตีพิมพ์ในเล่มเดียวกันนี้ชื่อว่า *โลกไร้พรมแดน : วรรณกรรมสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย*

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย โดยการสนับสนุนของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ยังดำเนินโครงการวรรณกรรมสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ดังที่เจเน สงสมพันธุ์ นายกสมาคม (พ.ศ. ๒๕๕๔-ปัจจุบัน) ได้จัดทำโครงการวรรณกรรมสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม โดยแปลวรรณกรรมร่วมกับสมาคมนักเขียนเวียดนามเป็นภาษาไทย-เวียดนาม-อังกฤษ แต่ละชาติคัดสรรเรื่องสั้น ๕ เรื่อง และบทกวี ๑๐ บท จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย-อังกฤษ-เวียดนาม ในชื่อว่า *ดอกบัวบานในธารวรรณกรรม* ใน พ.ศ. ๒๕๕๖ และจะดำเนินโครงการความสัมพันธ์วรรณกรรมไทย-ลาว และโครงการความสัมพันธ์วรรณกรรมไทย-เมียนมาร์ในโอกาสอันใกล้ต่อไป

นอกจากนี้ สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยยังตกลงร่วมเป็นภาคีประเทศที่ ๔ ในโครงการ *วรรณกรรมลำน้ำโขง (Mekong Award)* ซึ่งเป็นความร่วมมือของสมาคมนักเขียนเวียดนาม-กัมพูชา-ลาว ที่มอบรางวัลให้นักเขียนประเทศละ ๕ คนทุก ๒ ปี สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยจะคัดเลือกนักเขียนเข้ารับรางวัลในการประชุมที่กรุงพนมเปญ ซึ่งประเทศกัมพูชาเป็นเจ้าภาพใน พ.ศ. ๒๕๕๗ และประเทศลาวเป็นเจ้าภาพใน พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งประเทศไทยคงจะต้องเป็นเจ้าภาพในอีก ๒ ปีถัดไป รางวัลวรรณกรรมลำน้ำโขงจะช่วยกระชับความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่ตั้งอยู่บนเส้นทางของแม่น้ำโขงมากยิ่งขึ้น

วรรณกรรมอาเซียนร่วมสมัยฉบับแปลของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ

นอกจากมีการแปลและเผยแพร่วรรณกรรมไทยสู่อาเซียนและมีการแปลวรรณกรรมอาเซียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยองค์กรทางวรรณกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการจัดพิมพ์วรรณกรรมอาเซียนแปลเป็นภาษาไทยโดยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ช่วงหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ เพราะนับจากเกิดสงครามเวียดนาม ปัญญาชนคนหนุ่มสาวที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองให้ความสนใจกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เกิดความรู้สึก

เป็นที่ป็นน้องและเห็นอกเห็นใจเพื่อนพ้องในอินโดจีนที่ตกอยู่ในภาวะสงครามและถูกรุกรานกดขี่จากมหาอำนาจตะวันตก จึงมีกระแสสำนึกร่วมกันในการต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกา ในด้านวรรณกรรมมีการแปลวรรณกรรมของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนวรรณกรรมของประเทศทางตะวันออกอื่น ๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น อินเดีย บังกลาเทศ ฯลฯ ส่วนมากแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษมากกว่าจะแปลจากต้นฉบับภาษานั้น ๆ เนื่องจากขาดผู้รู้ภาษาเพื่อนบ้าน ในขณะนั้นยังไม่มีภารกิจตั้งประชาคมอาเซียน วรรณกรรมอาเซียนดังกล่าวจึงอยู่ในความสนใจของนักอ่านในวงแคบ นอกจากหนังสือแปลทั่วไปแล้ว ในแวดวงการศึกษา มีการทำวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษาวรรณกรรมในกลุ่มอาเซียนกับวรรณกรรมไทยในเชิงเปรียบเทียบด้วย

สุชาติ สวัสดิ์ศรี ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กล่าวไว้ในการอภิปรายเรื่อง *พินิจวรรณกรรมอาเซียน* จัดโดยสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ในงานมหกรรมหนังสือระดับชาติครั้งที่ ๑๗ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ว่าควรจะมีการจัดทำฐานข้อมูลวรรณกรรมอาเซียนในภาษาไทย เพื่อจะได้ทราบว่าเรา รู้จักวรรณกรรมอาเซียนตั้งแต่เมื่อไร มากน้อยเพียงใด และจะขยายความสัมพันธ์ทางวรรณกรรมระหว่างไทยกับประเทศกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้นได้อย่างไร เพื่อสนับสนุนวาระของการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่กำลังจะมาถึง ผู้เขียนบทความได้พยายามทำฐานข้อมูลวรรณกรรมอาเซียนในภาษาไทยตามคำชี้แนะของสุชาติ สวัสดิ์ศรี ในขณะนี้มีข้อมูลเท่าที่รวบรวมได้ และขอเสนอชื่อวรรณกรรมของแต่ละประเทศ โดยใช้คำทับศัพท์ชื่อวรรณกรรมและชื่อผู้แต่งตามต้นฉบับซึ่งใช้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

วรรณกรรมอินโดนีเซีย

๑. มอคดา ลูปีส. *จากรัตนยามสนธยา*. แปลโดย อเนก ทิพย์พยอม. ศึกษิตสยาม, ๒๕๑๔. (นักเขียนรางวัลแมกไซไซ พ.ศ. ๒๕๐๙)

๒. สุทาร์ดจี บาคซรี และโจลิโค กัวดรา. *พระเจ้ายังตาย* เสี่ยงกวีแห่งอาเซียน. แปลโดย จินดา ดวงจินดา. เรื่องศิลป์, ๒๕๒๒. (นักเขียนซีไรต์อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ พ.ศ. ๒๕๒๒)

๓. สุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ). *จดหมายบนถังซีเมนต์*. ดวงกมล, ๒๕๒๒. (รวมเรื่องสั้นเอเชีย ๑๕ เรื่อง ของนักเขียนญี่ปุ่น จีน เกาหลี มองโกเลีย อินเดีย บังกลาเทศ ศรีลังกา มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย พม่า เวียดนาม ลาว ไทย เช่น “เกิดก่อนอรุณรุ่ง” ของ ปรามูทยา อนันตา ตูร์, “จดหมายบนถังซีเมนต์” ของ ฮายามา โยชิ, “การหายใจของทะเล” ของ ฉี หมิน, “ลูกสาวคนซั๊กผ้า” ของ รีเบคกา ซัว, “แอมูผู้บริสุทธิ์” ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ ฯลฯ)

๔. เรืองยศ จันทรศิริ (บรรณาธิการ). *เสียงของประชาชน*. พาสิโก, ๒๕๒๓. (เช่น “สินค้าของ

ซามู”, “ไอ้ลูกไม่มีพ่อ”, “เมื่อจักรพรรดินิยมล้อมรั้ว”, “คำบอกเล่าของต้นไม้สีแดงเพลิง”, “หลุมฝังศพอันศักดิ์สิทธิ์” ฯลฯ)

๕. มอคตาร์ ลูบิส. *รวมเรื่องสั้นของมอคตาร์ ลูบิส*. แปลโดย วิทยา สุจริตธนารักษ์. โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๓๐.

๖. มอคตาร์ ลูบิส. *ถนนสายนี้ไม่มีสิ้นสุด*. แปลโดย อุดร วงษ์ทับทิม. โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๓๒.

๗. ม้อคตาร์ ลูบิส (Mochtar Lubis). *เสือ*. แปลโดย ไกรวรรณ สีดาฟอง. คบไฟ, ๒๕๓๙.

๘. งานชุดจตุภาคเกาะบुरु (Buru Quartet) ของปรามูเดีย อนันตา ตูร์ (Pramoedya Ananta Toer). ซึ่งแปลแล้ว ๓ เล่ม โดย ภควดี วีระภาสพงษ์ จากฉบับภาษาอังกฤษของ แมกซ์ เลน (Max Lane) คือ

แผ่นดินของชีวิต. (แปลจาก *The Earth of Mankind*). คบไฟ, ๒๕๔๓.

ผู้สืบทอด. (แปลจาก *Child of All Nations*). คบไฟ, ๒๕๔๔.

รอยย่างก้าว. (แปลจาก *Footsteps*). คบไฟ, ๒๕๔๗.

เล่มที่ยังไม่ได้แปลคือ *House of Glass*

วรรณกรรมเวียดนาม

๑. ผลงานของทิกเกื้อต๋หญู่ หรือที่รู้จักกันดีในหมู่คนไทยว่า ติช นัท ฮันห์ เป็นผู้ประพันธ์หนังสือ *ธรรมะพุทธศาสนานิกายเซน* ที่มีชื่อเสียงระดับโลกจำนวนมาก แปลเป็นภาษาไทยหลายเล่ม เล่มที่ทำให้คนไทยรู้จักพระภิกษุเวียดนามผู้นี้เป็นอย่างดีคือ *ปาฎิหารีย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ* แปลโดย พระประชาปสนนธมโม ตัวอย่างรายชื่อหนังสือของทิกเกื้อต๋หญู่ มีดังนี้ *ปาฎิหารีย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ*, *สันติภาพ*

ทุกอย่างก้าว, ปัจจุบันเป็นเวลาประเสริฐสุด, ศานติในเรือนใจ, กุญแจเซน, ด้วยปัญญาและความรัก, เดิน
วิถีแห่งสติ เป็นต้น

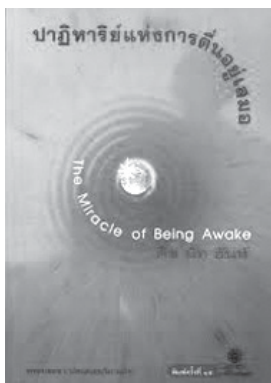
๒. สุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ). *ก่อนกลับบ้านเกิด*. รวมเรื่องสั้นเวียดนามปฏิวัติ แปลโดย
ชมรมนักแปลนิรนาม. ดาวเรือง, ๒๕๑๘.

๓. เสียน คอง โสณ. *ทางตัน*. แปลโดย กิติมา อมรทัต. ดวงกลม, ๒๕๒๑.

๔. นาม กาว. *รวมเรื่องสั้นของนาม กาว*. แปลโดย วิริยนันท์, มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป,
๒๕๒๙.

๕. เป่า นินห์. *ปวดร้าวแห่งสงคราม*. แปลโดย วรดี วงศ์สง่า. แพรว, ๒๕๔๗.

๖. เยื่อง เวิน มาย เอลเลียต. *หลิวคักคิลีทรี*. แปลโดย วิภาวรรณ ตูยานนท์. คบไฟ, ๒๕๔๕.

วรรณกรรมฟิลิปปินส์

๑. โฮเซ ริซัล. *อันล่องละเมิดมิได้ (Touch Me Not)*. แปลโดย จิตรากรณ์ ตันรัตนกุล.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

๒. เรืองยศ จันทรคีรี (บรรณาธิการ). *เพลงขบถ*. แพนบุ๊ก, ๒๕๒๔.

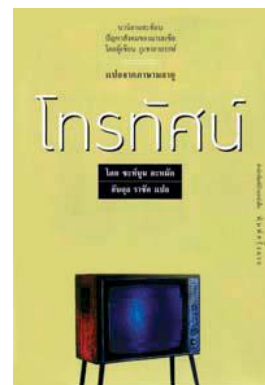
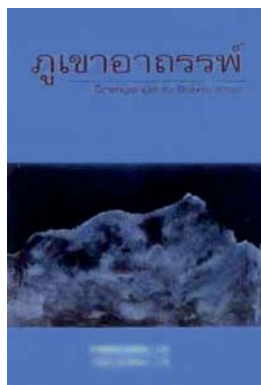
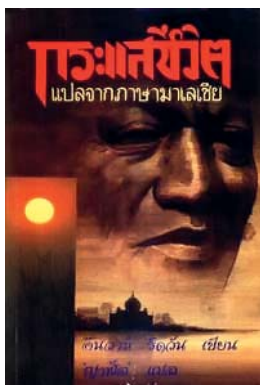
๓. ฟรานซิสโก ซิโอนิล โฆเซ. *สองหญิงฟิลิปปิน*. แปลโดย สยามวรรณมิตร. โครงการแปล
วรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๒๗. (นักเขียนรางวัลแมกไซไซ)

๔. นิค โจากวิน (Nick Joaguin). *หญิงสองระตือ*. แปลจาก *A Woman who had two
navels* โดย กิติมา อมรทัต. มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๓๕.

วรรณกรรมมาเลเซีย

๑. ซาอิด ซาฮารี. *บทกวีจากคุก*. พี.พี. ๒๕๒๑.
๒. ดุซณี ศรีบุตร. *รวมเรื่องสั้น กลับสู่ชนบท* แปลจากภาษามาเลย์. ดวงกมล, ๒๕๒๒.
๕. ซะห์นูน আহมัด. *ทาสแผ่นดิน*. แปลโดย กันยารัตน์ ปฐมกุลมัย. วงศ์पाल, ๒๕๒๓.
๖. อันวาร์ ริตะวัน. *กระแสวิวัต (Arus)*. แปลโดย ญาฬล. โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๓๑. (ผลงานของนักเขียนซีไรต์มาเลเซีย)
๗. อาซีซี ฮาซี อับดุลลาฮ. *ผู้เฒ่าที่เซ็งเซา*. แปลโดย ส. อลยพรี. โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๓๖. (ผลงานของนักเขียนซีไรต์มาเลเซีย)
๘. ซะห์นูน আহมัด. *ภูเขาอาถรรพ์*. แปลโดย กิติมา อมรทัต. คบไฟ, ๒๕๔๘. (งานเขียนของบิดาแห่งนวนิยายมาเลเซีย รางวัลชนะเลิศวรรณกรรมแห่งชาติของมาเลเซีย ค.ศ. ๑๙๗๓)
๙. ซะห์นูน আহมัด. *โทรทัศน์*. แปลโดย อับดุล ราซัค. บ้านหนังสือ, ๒๕๕๒.

วรรณกรรมกัมพูชา

๑. บุญจันทร์ มุล. *คุกการเมือง บันทึกของผู้แสวงหาอิสรภาพชาวเขมร*. แปลโดย แก้ว อิศระ. โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสรีธิปไตย-นาคะประทีป, ๒๕๒๘.

๒. ญก แถม. *กุหลาบไฟลิน*. แปลโดย อุไรศรี วรศะริน และคนอื่น ๆ. ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาเขมร ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐.

วรรณกรรมลาว

๑. สันติสุข โสภณสิริ. *รวมเรื่องสั้นเยาวชนลาวยุคใหม่*. โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน มูลนิธิเสรีธิปไตย-นาคะประทีป, ๒๕๓๐. (แปลจากเรื่องสั้น ๑๐ เรื่อง ผลงานของอุทิน บุนยวง, ดวงจำปา ได้แก่ เรื่อง “ปลาซ่อนโลภมาก”, “น้ำใจของสมปอง”, “ปราบแมลงวัน”, “ผึ้งทวงรัง”, “ล่องให้ถูกทาง”, “ปลุกต้นไม้เหมือนรักชาติ”, “จิ้งจกขี้ลาด”, “ตัวตลกอายุ”, “นวลดอม”, “แม่ค้าเปลี่ยนใจ”)

๒. วรรณลักษณ์ ปิยะกมล (โกศล อนุสิม) ผู้แปลถอดความ. *ไปตามจดหมาย รวมเรื่องสั้นนักเขียนร่วมสมัยลาว*. ยาดอง, ๒๕๓๔.

๓. วีระพงศ์ มีสถาน (บรรณาธิการ). *พลิกแผ่นดิน ปลิ้นแผ่นดินฟ้า*. วรรณกรรมลาว รางวัลซีไรต์. มติชน, ๒๕๔๘. (ผลงานเรื่องสั้นของจันทิ เดือนสะหวัน และคนอื่น ๆ)

๔. ธัญญา สังขพันธานนท์ (บรรณาธิการ). *สองฟากฝั่งของแม่น้ำ*. สโมสรนักเขียนภาคอีสาน, ๒๕๕๑. (เรื่องสั้นนักเขียนลาว ๑๐ เรื่อง นักเขียนไทย ๕ เรื่อง นักเขียนลาว ได้แก่ ดอกเกต, บุนเสน แสงมณี, พวงเพชร บัวพระจันทร์, ธิดาจันทร์, ทองใบ โพธิสาน, สุชี นรศิลป์, ชุงอะลุน แตนวิไล, ปิติ ทิวาชน และปากกาแดง นักเขียนไทย ได้แก่ ปราโมช ปราโมทย์, สมชัย คำเพราะ, ฮอยล้อ, เยี่ยม ทองน้อย และสังคม เกสัชมาลา พิมพ์ ๓ ภาษา คือ ไทย-ลาว-อังกฤษ)

๕. ผลงานแปลของ “จันทรีย์” หรือปราโมทย์ ในจิต นักเขียนอีสานที่ใช้นามปากกาว่า ปราโมช ปราโมทย์ แปลเรื่องสั้นลาวมาแล้วประมาณ ๒๕๐ เรื่อง นวนิยาย ๒ เรื่อง วรรณคดี ๑ เรื่อง ผลงานที่ดีพิมพ์แล้ว ได้แก่

๑. *ลงสู่ถ้ำน่านข้าง* ของ บุนทะนอง ชมไซพน (นวนิยายประวัติศาสตร์การปฏิวัติของลาว) ลงในนิตยสาร *นาคะ* พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๕.

๒. *นกสิบฝน* ของ ไซสุวัน แพงพง ลงใน *เนชั่นสุดสัปดาห์* ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๐.

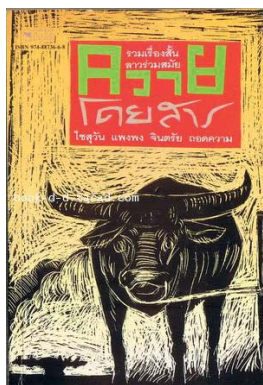
๓. *ควายโดยสาร* ของ ไซสุวัน แพงพง. บ้านหนังสือ, ๒๕๓๕.

๔. *เมื่อแม่จากไป* ของ อุทิน บุนยวง. แม่คำผาง, ๒๕๓๕.

๕. *ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง มหาเทพแห่งอุษาคเนย์* (ฉบับร้อยแก้ว). ของ มหาสีลา วีระวงศ์. มติชน, ๒๕๔๙.

๖. *ซินใหม่ผืนเก่า ๆ* ของ ชู่อะลุน แตนวิไล นักเขียนซีไรต์. นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๕๒.
 ๗. *ไฟดับไม่สิ้นแสง* ของ ส. สิ้นทอง นวนิยายรางวัลซีไรต์ลาว ค.ศ. ๒๐๐๙. นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๓
 ๘. *กู่หน้ากู่หนวด* รวมเรื่องสั้นนักเขียนซีไรต์ลาว วรรณกรรมแห่งการเปลี่ยนผ่านยุคสมัยของ
 ประชาชาติลาว. ประพันธ์สาส์น, ๒๕๕๔.

๙. *กระดูกอเมริกัน* ของ บุนทะนอง ชมไซฝน. ผจญภัย, ๒๕๕๔.
 ๑๐. *ไฟดับไม่สิ้นแสง* ของ ส. สิ้นทอง นวนิยายรางวัลซีไรต์ลาว ค.ศ. ๒๐๐๙. นานมีบุ๊คส์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, ๒๕๕๐.
 ๑๑. กุสุมา รักขมณี, กรรณิการ์ วิมลเกษม, จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ ปรีวรรตและเรียบเรียงจาก
 สมุดลาน. *นิทานลาวเรื่องนางตันไต*. มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, ๒๕๒๙.
 ๑๒. เบญจมินทร์ เรียบเรียง. *นิทานปรัชญาของนางตันไต*. กนิษคร, ๒๕๒๘.

วรรณกรรมเมียนมา

๑. เนียน ฉ่าน. *ข้าคือลูกพม่า* บทกวีจากหนังสือ *Voices from the jungle*
๒. อุ วิน ฝะ. *สระมรกต* รวมบทกวีพม่า แปลโดย อัจฉรา สมบูรณ์. พอพันธ์การพิมพ์, ๒๕๓๑.

สรุปว่า มีการแปลวรรณกรรมร่วมสมัยของประเทศกลุ่มอาเซียนมาเป็นภาษาไทย ๗ ประเทศ คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่แปลมากที่สุดคือ วรรณกรรมลาว ส่วนที่มีการแปลน้อยมากคือ วรรณกรรมบรูไนดารุสซาลามและวรรณกรรมสิงคโปร์

วิทยานิพนธ์และหนังสือวิชาการเกี่ยวกับวรรณกรรมอาเซียน เช่น

๑. ขวัญญา วัจนรัตน์. *นวนิยายชุด บุรุษควอเท็ดของปรัมตยา อานันตา ตูร์: การวิพากษ์สังคม และการเมืองของอินโดนีเซียในยุคอาณานิคม*. วิทยานิพนธ์ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
๒. มนทิรา ราโท. “โต้ตัม (To Tam) นวนิยายเรื่องแรกของเวียดนาม ปี ๑๙๒๕ เขียนโดย หว่าง หงอก แพก (Hoang Hgoc Phach)”. *The Journal* (Vol. 2 No. 1) 2006 : 63-80.
๓. มนทิรา ราโท. *วรรณกรรมเวียดนาม หลัง ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ : พลวัตและการเปลี่ยนแปลง*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
๔. พิมลาพร วงศ์ชินศรี. *อิทธิพลของพุทธศาสนานิกายเซนที่ปรากฏในวรรณกรรมของดิช นัท ฮันท์*. วิทยานิพนธ์ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
๕. นุสรัด รัชเสวีสวัสดิ์. *ภาพลักษณ์สตรีเวียดนามในทวี เกียว*. วิทยานิพนธ์สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

๖. อัญชลี เกิดพันธ์. นวนิยายชุดเดอะโรซาลีส ซากะ ของฟรานซิสโก ซิโอนิล โฆเซ่: การศึกษาสภาพสังคมและการเมืองของฟิลิปปินส์. ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

๗. ฉัฐชญา อัครยรรยง. การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเขมรเรื่อง “วาสนานางมารีณา” ประพันธ์โดย คังค์ บุนเมื่อน. สารนิพนธ์ สาขาวิชาเขมรศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๗.

๘. สกลสุภา ทองน้อย. การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเขมรแนวประวัติศาสตร์ของปวี ไฉ เลียง. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาเขมรศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.

๙. ตรีศิลป์ บุญขจร (บรรณาธิการ). วรรณสารอาเซียน : สายสัมพันธ์และสตรีวิธี รวมบทศึกษาวรรณกรรมอาเซียน ๑๐ ชาติ จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการของ รศ. ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร เขียนโดยลูกศิษย์สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

โครงการวรรณกรรมเพื่ออาเซียน

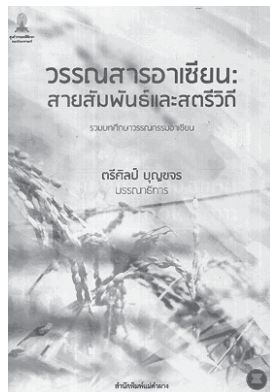
เป็นโครงการของสมาคมอาเซียน-ประเทศไทย ซึ่งมีคุณหญิงลักษณาจันทร เลาหพันธุ์ เป็นนายกสมาคม เนื่องในโอกาสที่จะก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มั่นคง มั่งคั่ง และมีสันติภาพที่ยั่งยืน สมาคมอาเซียนประเทศไทยเห็นว่าหนทางหนึ่งในการสร้างมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างกัน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เพราะสามารถสื่อสารกับผู้อ่านในวงกว้างและทุกระดับ สมาคมอาเซียน-ประเทศไทยจึงมอบหมายให้ประภัสสร เสวิกุล อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐชิลี และปัจจุบันเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ เป็นผู้ดำเนินโครงการ (ประภัสสร เสวิกุล, ๒๕๕๕ : “คำนิยม”)

โครงการนี้เริ่มดำเนินการใน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยประภัสสรเดินทางไปยังประเทศฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย เพื่อศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และพบปะกับบุคคลสำคัญ นักคิด นักเขียน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำทางสังคม และนักวิชาการใน ๒ ประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์มาถ่ายทอดเป็นนวนิยาย เพื่อส่งเสริมมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจของคนไทยต่อประเทศและต่อประชาชนชาวฟิลิปปินส์และชาวอินโดนีเซีย (ประภัสสร เสวิกุล, ๒๕๕๕ : “คำนิยม”) ใน พ.ศ. ๒๕๕๔ นวนิยายเรื่อง *จะฝันถึงเธอ ทุกคืนที่มีแสงดาว* ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศอินโดนีเซีย ก็ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสาร *สกุลไทย* และต่อมารวมเล่มโดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จากนั้นประภัสสร เสวิกุลได้เดินทางไปเยือนประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เหลือ และเขียนนวนิยายเกี่ยวกับประเทศดังกล่าวได้ ๕ เล่ม ๕ ประเทศแล้ว นอกจากนวนิยายเรื่อง *จะฝันถึงเธอ ทุกคืนที่มีแสงดาว*

แล้วยังมีเรื่อง *รักในม่านฝน* ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศเวียดนาม ลงเป็นตอน ๆ ในนิตยสาร *สกุลไทย* และรวมเล่มใน พ.ศ. ๒๕๕๕ ต่อมาเรื่อง *มีเมฆบ้างเป็นบางวัน* ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศฟิลิปปินส์ ลงเป็นตอน ๆ ใน *ขวัญเรือน* และ รวมพิมพ์เป็นเล่ม พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง *กรีซมะละกา* เกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย ลงใน *สกุลไทย* และเรื่อง *ไชน่ามูน* เกี่ยวกับประเทศสิงคโปร์ ลงใน *ขวัญเรือน* สองเรื่องหลังนี้ยังไม่จบ ยังไม่ได้รวมพิมพ์เป็นเล่ม ดังนั้น นวนิยายในโครงการวรรณกรรมเพื่ออาเซียนซึ่งวางแผนจะมี ๙ เรื่อง ประกัสนิยายเขียนแล้ว ๕ เรื่อง และพิมพ์เผยแพร่แล้ว ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. ประกัสนิยาย เสวิกุล. *จะฝันถึงเธอ ทุกคืนที่มีแสงดาว*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๔.
๒. ประกัสนิยาย เสวิกุล. *รักในม่านฝน*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๕.
๓. ประกัสนิยาย เสวิกุล. *มีเมฆบ้างเป็นบางวัน*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๕.

การวิเคราะห์หนังสือ *ม้าบินของมาเรีย ปินโต* : ๑๘ เรื่องสั้นอาเซียนคัดสรร

ม้าบินของมาเรีย ปินโต เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นอาเซียน ที่สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย จัดพิมพ์เมื่อตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มี ดร.พิเชษฐ แสงทอง เป็นบรรณาธิการ หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้น ๑๘ เรื่องจาก ๑๐ ประเทศ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่พิมพ์เผยแพร่มาแล้ว มีเพียงเรื่องสั้นของอินโดนีเซียที่แปลขึ้นใหม่ โดยบรรณาธิการได้ติดต่อผู้เขียนโดยตรง การที่บรรณาธิการตั้งชื่อหนังสือว่า *ม้าบินของมาเรีย ปินโต* ตามชื่อเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งของอินโดนีเซีย ซึ่งเขียนโดยลินดา คริสตานตี นักเขียนหญิงร่วมสมัย จึงอาจจะมาจากเหตุนี้ ผู้ที่อ่านวรรณกรรมอาเซียนมามากเห็นตรงกันว่าวรรณกรรมของอินโดนีเซียมีความโดดเด่นที่สุด เพราะลุ่มลึกทั้งเนื้อหาและกลวิธี ผลงานของปรัมมูเดีย อนันตา ตูร์ และ มอคตาร์ ลูปีส สองนักเขียนรางวัลแมกไซไซยืนยันคำกล่าวนี้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของปรัมมูเดีย นักเขียนที่ต่อสู้กับอำนาจเผด็จการในยุคที่อินโดนีเซียพยายามปลดปล่อยตนเองจากการเป็นอาณานิคม ปรัมมูเดียได้รับรางวัลจากต่างชาติมากมาย ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยมิชิแกน พ.ศ. ๒๕๔๒ และได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนักเขียนรางวัลโนเบลหลายครั้ง

ลินดา คริสตานตี ผู้เขียนเรื่อง *ม้าบินของมาเรีย ปินโต* เป็นนักเขียนหญิงที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ทำสื่อออนไลน์ และเขียนเรื่องสั้นสะท้อนสังคมโดยเฉพาะประเด็นเรื่องสิทธิสตรีมุสลิมในสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการอิสระ เสรีภาพ และความเสมอภาค หลุดพ้นจากการกดขี่ของจารีตประเพณีและศาสนา ผลงานของเธอต่างจากกลุ่มนักเขียนหญิงอินโดนีเซียที่เรียกว่า sastra wangi (sastra = literature wangi = fragrant) ซึ่งมีผู้ใช้ภาษาไทยแทนว่า วรรณกรรมรัญจวน

ม้าบินของมาเรีย ปินโต เป็นเรื่องสั้นที่มีลักษณะของสัจนิยมมายา (magical realism) เพราะนำความเชื่อพื้นบ้านมาผสมผสานกับเรื่องเหนือจริงแบบสมัยใหม่ เรื่องสั้นนี้เสียดสีการชนเผ่ากบฏชนกลุ่มน้อยชาวติมอร์ซึ่งก่อสงครามปลดแอก ตัวละครเอกเป็นนายทหารที่รับตามคำสั่งนาย เขาเป็นลูกชานา ผู้สูญเสียน้องชายในสงคราม ต้องพรากจากสาวคนรัก และละทิ้งแม่ผู้เต็มไปด้วยความทุกข์ไปสู่สนามรบ พลทหารหนุ่มเห็นมาเรีย ปินโต อดีตนักศึกษาสาวเป็นแม่ทัพปีศาจที่ขี่ม้าไม้โฉบบินติดตามเขาไปทุกหนทุกแห่ง การสังหารในสนามรบท่ามกลางหมอกควันบดบังเป็นเสมือนการบอกกล่าวว่าการที่ถูกลงไปรบก็มีความคลุมเครือไม่แน่ใจว่าข้าศึกเป็นศัตรูของตนหรือไม่ นายทหารยังได้รับคำสั่งให้ช่มยิงผู้ก่อการร้าย ซึ่งเขาพบว่าเธอมีใบหน้าเหมือนกับสาวที่เขาพูดคุยบนรถไฟเพื่อระบายความทุกข์ หลังช่มยิงหญิงสาว ผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อการร้ายแล้ว นายทหารก็โฉบบินขึ้นพากฟ้าไปกับมาเรีย ปินโต ดังนั้น มาเรีย ปินโตกับม้าบินจึงเป็นมายาภาพในความนึกคิดของพลทหารที่มีจิตใจบอบช้ำ มีสติฟั่นเฟือนจากสงครามและได้รับความกดดันจากคำสั่งให้ฆ่าผู้บริสุทธิ์ การที่ผู้เขียนผสมผสานความเหนือจริง (surreal) เข้ากับความสมจริง

(real) ในเรื่องสั้นนี้ น่าจะมีเจตนาสะท้อนให้เห็นภาวะวิปริตอันเป็นความจริงแท้ของสังคมอินโดนีเซีย เรื่องสั้นเรื่องนี้ได้รับรางวัล Khatylistiwa Literary Award 2004

เรื่องสั้นอินโดนีเซียอีกเรื่องหนึ่ง คือ *นางฟ้าเร่ร่อน* ของ อา.เอส.ลักษณา เป็นโศกนาฏกรรมรักแนวแฟนตาซีที่ใช้จินตนาการเหนือจริงผสมผสานกับความสมจริงเป็นกลวิธีเล่าเรื่องที่สร้างคุณค่าโดดเด่นทางวรรณศิลป์ ด้วยภาวะที่ร่างกายบาดเจ็บ จิตใจแตกสลาย และความคิดหมกมุ่นอยู่กับสาวคนรัก ทำให้ตัวละครเอกมีสัมพันธ์ทางเพศกับหมอนวดชู้ริวโดยไม่รู้ตัว เมื่อฟื้นคืนสติเขาหนีจากเธอไป ส่วนเธอก็เฝ้าติดตามหา ลีลาของการเล่าเรื่องก็จริงกึ่งฝันทำให้เนื้อหาธรรมดากว่า ๆ มีเสน่ห์ชวนอ่าน

เรื่องสั้นของเมียนมาได้รับการคัดสรรมารวมเล่มมากที่สุด คือ ๓ เรื่อง อาจจะเป็นเพราะคนไทยรู้จักเรื่องสั้นของเมียนมาน้อยมาก เรื่องสั้นทั้ง ๓ เรื่องไม่สร้างความผิดหวังแก่ผู้อ่าน เป็นเรื่องสั้นที่น่าเสนอแนวคิดทางสังคมด้วยลีลาทางวรรณศิลป์น่าสนใจ เรื่อง *ปู่ของจมา* ซึ่งไม่มีข้อมูลว่าเป็นผลงานของใคร เป็นเรื่องสะท้อนให้เห็นปัญหาชนกลุ่มน้อยในเมียนมาที่ถูกกดขี่ กีดกัน ไม่ยอมรับ เราเคยได้ยินเรื่องการสู้รบปราบปรามกะเหรี่ยงและไทยใหญ่ในเมียนมา แต่อันที่จริงมีชนกลุ่มน้อยอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเช่นกัน บางกลุ่มบางพวกไม่มีอำนาจต่อรองใดเลย เช่น คนพม่าเชื้อสายอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามดังที่ปรากฏในเรื่องสั้นเรื่องนี้ แม้นคนเหล่านี้จะสืบเชื้อสายมาจากขุนนางที่รับใช้กษัตริย์และบางคนเป็นวีรบุรุษต่อสู้กับญี่ปุ่นในช่วงสงครามมหาเอเซียบูรพา แม้นคนเหล่านี้จะตั้งรกรากมานานกว่า ๓๐๐ ปี แต่ปัจจุบันคนเหล่านี้ไม่อยู่ในฐานะพลเมืองของเมียนมา ไม่มีบัตรประชาชน และถูกขูดรีดจากข้าราชการคอร์รัปชัน ภาวชนาสงสารของคนชายขอบที่ไร้ที่ยืนในสังคมเช่นในเรื่องนี้ ไม่ต่างจากเรื่อง *คนขายโรติจากศรีลังกา* ซึ่งเป็นผลงานของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ส่วนเรื่อง *เพลงรักไปไม่ได้แสงจันทร์* ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นผลงานของใครเช่นกัน เปรียบเทียบโลกในฝันของหลานสาวตากับยายตาบอดได้อย่างคมคาย หลานสาวฝันถึงความรักแสนหวานของเธอกับหนุ่มคนรักได้ตื่นไทรในแสงจันทร์และการแต่งงาน ส่วนยายหวนคิดย้อนอดีตถึงความสวยงามยามน้ำหลากถึงหมู่บ้าน แสงเทียนวับแววมยามค่ำที่ผู้หญิงนั่งทอผ้า พรางร้องเพลงแสนไพเราะ และความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์การเกษตร แต่ฝันกลางวันถึงอดีตและอนาคตของคนทั้งสองถูกทำลายด้วยเสียงเครื่องจักรที่กำลังทำงาน ความเจริญกำลังคืบเข้ามาและเริ่มทำลายวิถีของหมู่บ้าน ไม่ช้าถนนและไฟฟ้าก็จะตามมา และหมู่บ้านก็จะกลายเป็นเมือง การสะท้อนความคิดเรื่องชนบทล่มสลาย เพราะความเจริญทำลายวิถีวัฒนธรรมและทรัพยากรของหมู่บ้านเช่นในเรื่องสั้นเมียนมาเรื่องนี้ ทำให้นึกถึงเรื่องสั้นไทยบางเรื่องของ ลาว คำหอม, มาลา คำจันทร์ และศิลา โคมฉาย เป็นต้น ส่วนเรื่อง *วันที่แสงสว่างกลับมาอีกครั้ง* ของมูมู (อินลยะ) เป็นเรื่องที่น่าเสนอประเด็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทที่เสพติดวัตถุนิยม เมื่อไฟในหมู่บ้านดับไป ๓ วัน ชีวิตประจำวันของผู้คนที่เคยสะดวกสบายด้วยไฟฟ้า ประปา ตู้เย็น หม้อหุงข้าว โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ ก็ติดขัดเดือดร้อนไปหมด

เพราะทุกคนเสพติดความสะดวกสบายเสียจนไม่อาจใช้ชีวิตแบบเก่า

เรื่องสั้นของกัมพูชาทั้ง ๒ เรื่องจัดเป็นวรรณกรรมบาดแผล เพราะนำเสนอความเจ็บแค้นจากสมัยเขมรแดงที่ผู้นำพล พต สังหารประชาชนนับล้าน เรื่อง *ฉันทคือใคร* ของ พล ปิเชีย บอกล่าความคับแค้นใจของหญิงผู้หนึ่งที่เป็นกำพร้าเพราะพ่อแม่พี่น้องตายจากไปหมดในสมัยพล พต เธอมีชีวิตอย่างยากลำบากจนกระทั่งแต่งงาน แต่มีความสุขอยู่ไม่นานเพราะสามีติดโรคเอดส์ ทำให้เธอและลูกได้รับเชื้อไปด้วย ชีวิตหลังจากนั้นทนทุกข์ทรมานเหมือนตกนรกทั้งเป็นครั้งที่ ๒ และรอเพียงวันสิ้นลม เรื่อง *เราคือผู้ชนะ* ของ แวน ชน ใช้ลีลาการเล่าเรื่องคล้ายเล่านิทาน ใช้ความฝันของภาพตัดกันระหว่างนรกและสวรรค์เป็นอุปลักษณ์เปรียบเทียบ เนื้อหาสะท้อนสังคมได้น่าสนใจ โดยกล่าวถึงความเหี้ยมโหดยุคเขมรแดงที่แม่ทวดาคุ้มครองเมืองก็ยังมีหนีหาย ผลพวงแห่งสงครามยังฝังลึกอยู่ในจิตใจของผู้คน เรื่องสั้นนำเสนอเด็กชายกำพร้า ๒ คน ซึ่งพ่อแม่อดอยากตายในสมัยพล พต เด็กชายคนเล็กกลายเป็นคนรุนแรงก้าวร้าว เมื่อยายนำหลานทั้งสองไปฝากพระให้บวชเรียน เณรผู้พี่มุ่งไปทางค้นหาอายุวัฒนะ ส่วนเณรผู้น้องมุ่งไปทางค้นคิดสร้างอาวุธทำลายล้างจนตนเองตาบอด คนทั้งสองมีปฏิกริยาต่อสงครามล้างเผ่าพันธุ์ของเขมรแดงต่างกันไป แต่น่าคิดว่าการปฏิเสธกฎแห่งกรรมโดยเน้นการเอาชนะกฎธรรมชาติ แสดงให้เห็นบาดแผลที่ลึกเกินเยียวยาของประชาชนชาวเขมรที่เคยประสบกับความโหดร้ายของเขมรแดง

ในขณะที่เรื่องสั้นของกัมพูชาและอินโดนีเซียกล่าวถึงความทารุณของสงคราม เรื่องสั้นของเวียดนามกลับมองจากมุมมองของวีรบุรุษสงครามที่พบว่าชีวิตของนายพลที่กลับมาอยู่บ้านเกิดหลังเกษียณอายุช่างไร้คุณค่า เพราะปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ค่อยได้ ท่านนายพลในเรื่องสั้น *นายพลหลังเกษียณ* ของ เหงียน ฮุย เทียพ พบว่าชีวิตว่างเปล่าเพราะลูกหลานไม่มีเวลาคุยด้วย จะอ่านวรรณกรรมสมัยใหม่ก็ไม่เข้าใจ จะช่วยออกแรงทำงาน ลูกชายลูกสะใภ้ก็เห็นว่าเป็นการลดตัวให้เสียศักดิ์ศรี อีกทั้งยังเศร้าใจกับความตายของภรรยาผู้สติเสีย ในที่สุดท่านนายพลขอกลับคืนสู่สมรภูมิและตายอย่างสมเกียรติในสนามรบ เรื่องสั้นนี้มีข้อความเสียดสีอย่างขื่นขันทหลายตอน เช่น “ทุกวันนี้คนเขาตายกันอย่างทรมานสาหัสด้วยกันทั้งนั้น จะมีก็แต่คนอย่างเธอพวกทหารหาญเท่านั้นแหละที่ได้ตายง่าย ๆ สบาย ๆ” (หน้า ๑๕) นอกจากนี้ ยังวิพากษ์ชีวิตสมัยใหม่ที่ไร้ระเบียบ ให้ความสำคัญกับเงิน และขาดศีลธรรมจริยธรรมอย่างรุนแรง

วรรณกรรมซีไรต์ของลาว ๒ เรื่อง คือ *ซินใหม่ผืนเก่า* ๆ ของ ฮู่อะลุน แดนวิไล นักเขียนซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และเรื่อง *ประเพณีและชีวิต* ของ บุนเสน แสงมะณี นักเขียนซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่างกล่าวถึงสังคมลาวที่กำลังเปลี่ยนแปลง *ซินใหม่ผืนเก่า* ๆ แสดงให้เห็นว่าในขณะที่บ้านเมืองเจริญเติบโตทางวัตถุ การเก็บรักษาสมบัติทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแสดงรากเหง้าของตนเป็นสิ่งที่คนลาวรุ่นใหม่ต้องตระหนักและไม่หลงผิด ดังซินผืนเก่าที่กลับมีคุณค่าทางวัฒนธรรมและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากกว่า

ชื่นทอใหม่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องกล้ายกเลิกความเชื่อโบราณที่ลิดรอนเสรีภาพของมนุษย์และทำลายชีวิต ดังเรื่อง *ประเพณีและชีวิต* ที่แสดงให้เห็นว่าต้องยกเลิกจารีตประเพณีที่บังคับให้น้องชายแต่งงานกับพี่สะใภ้เพื่อสืบทอดเชื้อสายวงศ์วานและภาระงานของครอบครัว และละทิ้งความเชื่อเรื่องภูตผีวิญญาณ

เรื่องสั้นของมาเลเซีย ๒ เรื่อง คือ *ชำระ* ของ อัลวาร์ รีดวาน และ *โต๊ะกลมกับน้ำมันหอม* ของ ดร.มุฮัมหมัด ซาและห์ ราฮาหมัด อุปนายกสมาคมนักเขียนแห่งมาเลเซีย เป็นเรื่องที่อยู่ในหนังสือ *โลกไร้พรมแดน : วรรณกรรมสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย* ที่สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยจัดพิมพ์มาก่อนแล้ว เรื่อง *ชำระ* เป็นเรื่องของผู้บริหารในองค์การช่วยเหลือนักรูทิจมลายูกับเลขานุการสาว การใช้จ่ายอันฟุ้งเฟ้อมากมายในสังคมสมัยใหม่ ทำให้ผู้บริหารระดับสูงต้องคอร์รัปชันรับสินบนจากนักลงทุนที่ได้รับอนุมัติโครงการ แต่ในที่สุดถูกสำนักงาน ป.ป.ป. จับได้ ซึ่งน่าจะเป็นฝีมือของเลขานุการสาว ส่วนเรื่อง *โต๊ะกลมกับน้ำมันหอม* กล่าวถึงสังคมพหุวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในมาเลเซีย เรื่องสั้นนี้เปิดใจคนมุสลิมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ให้ยอมรับคนชาติพันธุ์อื่นโดยเฉพาะคนจีน และให้ปรับใจยอมรับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ถดถอยลงจนต้องจำเป็นต้องยอมลดมาตรฐานการดำรงชีวิต ดังที่ตัวละครเก็บโต๊ะกลมจากถังขยะมาดัดแปลงเป็นของใช้ในบ้านเช่าในเมืองหลวง

เรื่องสั้นสิงคโปร์ เรื่อง *นักข่าว* เป็นผลงานของ แคเทอริน ลิม นักเขียนซีไรต์ ปี ๒๕๔๒ และเจ้าของผลงานนวนิยายเรื่อง *Leap of Love* ที่นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ มีดาราทาย อนันดา เอเวอร์ริงแฮม แสดงนำ เรื่อง *นักข่าว* นำเสนอเรื่องราวของนักข่าวสาวที่พยายามจะสืบหาเบื้องหลังความตายแสนหวานของคู่รักหนุ่มสาว นัยว่าถูกกีดกันจากผู้ใหญ่ โดยเธอตั้งใจจะเปิดโปงเรื่องความรักบริสุทธิ์ แต่ในที่สุดนักข่าวก็พบความจริงที่ตรงกันข้าม เรื่องสั้นนี้อาจจะล้อเลียนการนั่งเทียนเขียนข่าวของบรรดานักข่าว เพราะบางครั้งความจริงอาจอยู่ตรงข้ามกับภาพที่เป็นข่าว ส่วนเรื่อง *ประตู* ของ อีซา กามารี ให้อารมณ์ขัน โดยเล่าถึงกิจวัตรประจำวันของตัวละครจากตีนนอนจนเดินทางไปถึงสถานที่ทำงานอย่างละเอียดยิบ ฉายภาพให้เห็นความทันสมัยของสิงคโปร์ ทั้งรถไฟฟ้า ลิฟต์ อาคารสูง ฯลฯ ซึ่งเป็นภาพที่ต่างไปจากฉากท้องเรื่องในเรื่องสั้นของประเทศอาเซียนอื่น ๆ ที่มีกล่าวถึงสังคมชนบท ผู้เขียนเล่นคำว่า “ประตูเปิด” ตลอดทั้งเรื่อง ยกเว้นต้องหักมุมในตอนจบว่า “ประตูปิด” เพราะเป็นประตูห้องส้วม

เรื่องสั้นขนาดยาวของมุสลิม บูรมัต นักเขียนซีไรต์คนแรกของบรูไน พ.ศ. ๒๕๒๙ เรื่อง *อภัยโทษ* กล่าวถึงบาดแผลแห่งสงครามที่ชาวบรูไนเป็นเหยื่อที่ถูกกระทำอย่างโหดร้ายจากทหารญี่ปุ่น ทายาทของนายทหารญี่ปุ่นเดินทางมายังหมู่บ้านเล็ก ๆ ในบรูไนดารุสซาลามตามคำขอร้องของพ่อผู้เฒ่าจนอนตายตาหลับหากไม่ได้รับอภัยโทษจากชาวบ้านที่ถูกเขาตบตีอย่างทารุณระหว่างสงคราม แต่เขาพบว่า

ชาวบ้านผู้เป็นเหยื่อสงครามสูญเสียประสาทการได้ยินและความทรงจำรับรู้ไปสิ้น การอภัยโทษจึงเป็นความว่างเปล่าที่ยังคงต้องค้างคาใจกันไป

เรื่องสั้นของฟิลิปปินส์เรื่อง *เรือนร้างของคาร่า* เขียนโดย หลุยส์ โจควิน เอ็ม คาคติกแบค กล่าวถึงชีวิตนักศึกษาที่ไม่แสนหวาน สนุกสนานเหมือนสมัยเรียนมัธยม นักศึกษาสาวอยู่ในห้องเช่าที่คับแคบโกโรโกโส แต่เธอรักชาติก็ดีศรีความเป็นสาวของเธอได้อย่างงดงาม โดยยอมสอตกแทนจะยอมให้ครูล่วงเกินทางเพศ และคบเพื่อนชายอย่างสนิทสนมแต่ไม่ยอมมีความสัมพันธ์ที่เกินเลย

เรื่องสั้นของไทยที่รวมอยู่กับผลงานของนักเขียนอาเซียนชาติอื่น ๆ ในเล่มนี้เป็นผลงานของนักเขียนซีไรต์ ๒ คน คือ เรื่อง *คนขายโรติจากศรีลังกา* ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ และเรื่อง *อะไรในอากาศ* ของปราบดา หยุ่น งานของกนกพงศ์เป็นจุดปลายของวรรณกรรมเพื่อชีวิต ในขณะที่งานของปราบดาเป็นจุดเริ่มของวรรณกรรมคตินิยมหลังสมัยใหม่ (post modernism) *คนขายโรติจากศรีลังกา* กล่าวถึงประเด็นความเป็นอื่น (the otherness) ที่คนกลุ่มน้อยหรือคนชายขอบมักถูกผลักให้เป็น “คนอื่น” (the others) ไม่ใช่ “พวกเรา” (us) กนกพงศ์แสดงโศกนาฏกรรมชีวิตของคนศรีลังกาที่หนีความทุกข์ยากในบ้านเกิดมาสร้างชีวิตใหม่ในแผ่นดินอื่น ถูกรังเกียจรังแกจากเจ้าของถิ่น และในที่สุดก็ต้องถูกเนรเทศกลับประเทศ พลัดพรากจากลูกเมีย เพราะกฎหมายต้องอยู่เหนือกฎหมายแห่งมนุษยธรรม ส่วนเรื่อง *อะไรในอากาศ* ที่ปราบดาตั้งใจใช้ภาษาเขียนเป็นภาษาในบทสนทนา นำเสนอประเด็นชวนคิดว่าเหตุแห่งความไม่เข้าใจกันของคนในปัจจุบันเกิดจากการสนใจเรื่องย่อยมากกว่าเรื่องใหญ่ เรื่องรองมากกว่าเรื่องหลัก และเรื่องที่จับต้องไม่ได้ ไร้หลักฐาน เป็นเพียงความฟุ้งฝันในอากาศมากกว่าเรื่องที่มีรูปรอยให้ประจักษ์ดังในเรื่องสั้นนี้ ตำรวจไม่สนใจความตายของชายเคราะห์ร้ายบนหลังคาคึกเท่ากับการร่วมประเวณีของคูรักหนุ่มสาวโดยตำรวจอ้างประจักษ์พยานจากกลิ่นที่ลอยอยู่ในอากาศ และตั้งข้อกล่าวหาคนทั้งสองว่า ไร้จริยธรรม

จะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นอาเซียนทั้ง ๑๐ ชาติ มีประเด็นหลัก ๆ ร่วมกันบางประการ เช่น เรื่องผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่มีต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในชนบทและคนชั้นล่างในสังคม เรื่องความเป็นสังคมพหุลักษณะ และความเป็นอื่นของคนกลุ่มน้อยหรือคนชายขอบ เรื่องการต่อต้านสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวรรณกรรมของชาติที่มีประวัติศาสตร์ปวดร้าวและบาดแผลลึกจากสงคราม เช่น เวียดนาม กัมพูชา บรูไนดารุสซาลาม นอกจากนี้ เรื่องสั้นแต่ละชาติสะท้อนอัตลักษณ์ของตนอย่างโดดเด่น เช่น เรื่องสั้นลาวให้ภาพวิถีชีวิตชนบทที่เรียบง่าย ในขณะที่เรื่องสั้นสิงคโปร์เสนอภาพชีวิตเมืองที่ทันสมัยสะดวกสบาย ในด้านกลวิธีทางวรรณศิลป์ นอกจากเรื่องสั้นไทยแล้ว เรื่องสั้นอินโดนีเซียเล่าเรื่องได้แยบยลซับซ้อน จึงโดดเด่นมากกว่าเรื่องสั้นของชาติอื่น ๆ

สรุป

โครงการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้มีการแปลวรรณคดีและวรรณกรรมร่วมสมัยของไทยไปเป็นภาษาอังกฤษ และมีการแปลวรรณกรรมอาเซียนร่วมสมัยมาเป็นภาษาไทย อีกทั้งยังมีการแปลวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเป็นภาษาเขมร มลายู และกำลังจะมีการแปลเป็นภาษาลาว เวียดนาม และพม่า ในอนาคตอันใกล้ แม้ว่าจะมีวรรณกรรมเพียงไม่กี่สิบเรื่องที่มีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ในอาเซียน แต่นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้วิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของกันและกันผ่านวรรณกรรม วรรณกรรมจึงเรียกร้องให้ภาครัฐจัดตั้งสถาบันการแปลแห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการแปลวรรณกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เท่าที่ผ่านมา กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินงานในเรื่องนี้อยู่บ้าง เช่น โครงการแปลวรรณคดีเรื่อง*พระอภัยมณี*เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องหลายปี ผู้แปลหลายท่านเป็นราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก เช่น ศาสตราจารย์ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ รองศาสตราจารย์มาลีทัต พรหมทัตตเวที ฯลฯ ใน ๒-๓ ปีที่ผ่านมาสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยมีโครงการแปลวรรณกรรมไทยเป็นภาษาอังกฤษและภาษาจีน ใน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเป็นภาษาอังกฤษและภาษาจีนอย่างละ ๓ เรื่อง คือ *เขี้ยวเสือไฟ* *ครุฑน้อย ผีเสื้อและดอกไม้* แปลเป็นภาษาอังกฤษ *คุณปู่แว่นตาโต* *บันทึกสี่เท้าจากหัวใจผู้ไร้บ้าน* *เด็กหญิงสวนกาแฟ* แปลเป็นภาษาจีน และใน พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการคัดเลือกเรื่องสั้น ๔๑ เรื่อง จากนักเขียนรุ่นบุกเบิก เช่น ดอกไม้สด มนัส จรรย์รงค์ จนถึงนักเขียนรุ่นใหม่ เช่น ปราบดา หยุ่น มาแปลเป็นภาษาอังกฤษ

การส่งเสริมการแปลวรรณกรรมไทยอย่างเอาใจจริงเอาใจของภาครัฐ หลังจากปล่อยให้เป็นเรื่องของภาคเอกชนมานาน แม้จะเป็นจุดเริ่มต้น แต่ก็มีความหวังว่าวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเหล่านี้ รวมทั้งผลงานของนักเขียนไทยคนอื่น ๆ ที่มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสไว้แล้ว เช่น งานของชาติ กอบจิตติ, ศรีดาวเรือง, วินทร์ เลียววาริณ, แดนอรัญ แสงทอง ฯลฯ จะมีการแปลต่อไปเป็นภาษาอื่น ๆ รวมทั้งภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วย อย่างไรก็ตาม รัฐจะต้องสนับสนุนโครงการแปลวรรณกรรมของกลุ่มประเทศอาเซียนมาเป็นภาษาไทยให้มากขึ้นด้วย จึงจะเป็นการ “รู้จักเขา รู้จักเรา” อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย. ๒๕๒๕. *วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๑ เอ*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย. ๒๕๒๕. *วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๑ บี*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย. ๒๕๔๒. *วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๒ เอ*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย. ๒๕๔๒. *วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๒ บี*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย. ๒๕๔๓. *วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๓ เอ*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- คณะทำงานโครงการรวมวรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย. ๒๕๔๓. *วรรณกรรมอาเซียน เล่ม ๓ บี*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. ๒๕๒๙. *ประวัติวรรณกรรมมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยฯ.
- ตรีศิลป์ บุญจรรยา (บรรณาธิการ) ๒๕๕๕. *วรรณสารอาเซียน : สายสัมพันธ์และสตรีวิถี* รวมบทศึกษาวรรณกรรมอาเซียน ๑๐ ชาติ. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- ประภัสสร เสวิกุล. ๒๕๕๕. *มีเมฆบ้างเป็นบางวัน*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- พิเชฐ แสงทอง. (บรรณาธิการ) ๒๕๕๕. *ม้าบินของมาเรีย ปินโต ๑๘* เรื่องสั้นอาเซียนคัดสรร. สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย.
- วิทย์ บัณฑิตกุล. ๒๕๕๕. *รู้จักประชานิยมอาเซียน*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, โดยการสนับสนุนของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. ๒๕๔๘. *ร้อยมาลัยร้อยใจไร้พรมแดน*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, โดยการสนับสนุนของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. ๒๕๔๘. *โลกไร้พรมแดน : วรรณกรรมสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย*. กรุงเทพฯ : หจก.เม็ดทรายพริ้นติ้ง.

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย โดยการสนับสนุนของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๖. *ดอกบัวบานในธารวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. ๒๕๒๘. *ประวัติวรรณกรรมฟิลิปปินส์*. กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยฯ.

สุจิตร์งานพระราชทานรางวัลซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๕๕ หน้า ๓๘-๔๓.

Masavisut, Nitaya and Grose, Matthew (editors). 2000. *The S.E.A. Write Anthology of Thai Short Stories & Poems*. Bangkok: Thai P.E.N. Thailand Centre.

Poolthupya, Srisurang. (editor). 2001. *ASEAN Short Stories and Poems by S.E.A. Write Awardees 1999*. Bangkok: Thai P.E.N. Thailand Centre.

ข้อมูลออนไลน์ : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์, จาก <http://www.arts.chula.ac.th/complit/complit/?q=thesis%20database>, สืบค้น เมื่อ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕.

Abstract **Knowing Contemporary ASEAN Literatures**
Reunruthai Sujjapun

*Associate Fellow of the Academy of Arts,
The Royal Institute, Thailand*

The policy of ASEAN economic community (AEC) in 2015 intensifies the awareness of the relationship between Thailand and the nine nations of ASEAN. Actually, in the old time, Siam and the countries in South East Asia had close relationship in culture and literature. Since the establishment of the Association of Southeast Asian Nations or ASEAN in 1967 by the five founding countries which are Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore and Thailand, the translation of Thai traditional and contemporary literature into English as well as the translation of ASEAN contemporary literature into Thai are encouraged. The support of the Ministry of Culture, the Writer Association and publishers in translating and publishing the ASEAN literature has been effective in fostering understanding between the people of ASEAN nations.

Keywords: ASEAN literature, economic community (AEC)